

LAUSUNTO

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko (VNS 1/2021 vp)

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

SLL:n keskeiset huomiot tiivistettynä:

- Nuorten hyvinvoinnista huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää. Kirjauksia tähän liittyen on lisätty, mutta konkreettiset toimet esimerkiksi mielenterveyden edistämiseen ja opiskelu-uupumuksen vähentämiseen ovat yhä puutteellisia.
- Selonteossa on huomioitava läpileikkaavammin koronapandemian aiheuttamat haasteet kaikille koulutusasteille, ei ainoastaan peruskouluun.
- Koulutuspoliittisten uudistusten tulee jatkossakin perustua tutkittuun tietoon ja tarpeeseen.
- Toisen asteen koulutusmuotoja tulee kehittää jatkossakin niiden omat lähtökohdat ja ominaispiirteet huomioiden.
- Lukiokoulutusta rasittava 100 miljoonan euron perusrahoituksen rahoitusvaje on paikattava.
- Perusopetuksen tapaan toisen asteen opiskeluhoitopalveluiden mitoituksen riittävyttä tulee seurata ja kirjata selontekoon myös toisen asteen alle epäselvyyksien välttämiseksi.
- Sote-uudistuksen vaikutuksia opiskeluhooltoon on arvioitava ja seurattava.
- Eri henkilöstöryhmien mitoitus sekä koulutusmäärien tarkastelu on tärkeää laadukkaiden palveluiden takaamiseksi.

Yleisiä kommentteja selonteosta

Yleisesti SLL on tyytyväinen, että koulutuspoliittinen selonteko on päätetty tehdä ja näin koota yhteen koulutukseen liittyviä tavoitteita seuraaville vuosikymmenille. SLL kannattaa selonteon

tavoitetilana olevien vahvan sivistysperustan, oppijoiden hyvinvoinnin ja koulutuksellisen tasa-arvon, korkean koulutus- ja osaamistason, sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla järjestettävän koulutuksen ja tutkimuksen, yhteistyön ja digitalisaation sekä koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden tavoittelua.

Sivistyspalvelujen näkökulmasta on olennaista löytää sellaisia ratkaisuja ja rakenteita, jotka mahdollistavat korkeatasoisen koulutuksen varhaiskasvatuksesta aikuisten jatkuvaan oppimiseen saakka kaikissa Suomen osissa. Ratkaisujen ja rakenteiden tulee olla tarkoituksenmukaisesti kiinnittyneitä kuhunkin koulutusasteeseen ja -sektoriin, tieteen ja taiteen perustavoitteisiin sekä oppijoiden tarpeisiin.

Yksi keskeinen puute selonteossa ovat konkreettiset toimet lasten, nuorten ja opiskelijoiden mielen hyvinvoinnin eteen – joitakin lisäyksiä on tehty, mutta taso on silti riittämätön. Mielenterveyden ongelmat ovat nykyisin suurin syy työkyvyttömyyteen, ja luvut kasvavat jatkuvasti opiskelijoidenkin kohdalla. Selvitysten mukaan erityisesti lukiolaistytöt ovat hyvin uupuneita. Siksi SLL peräänkuuluttaa, että selontekoon edelleen lisätään konkreettisia huomioita opiskelijoiden tuki- ja ohjauspalveluista sekä mielenterveyden edistämisestä. SLL on kuitenkin tyytyväinen, että opiskelijoiden osallisuutta on korostettu lausuntokierroksen jälkeen, sillä osallisuus on yksi terveyttä ja hyvinvointia edistävä tekijä.

Läpi selonteon on useita mainintoja toisen asteen koulutuksen raja-aitojen madaltamisesta, mutta samanaikaisesti selonteossa puhutaan kuitenkin koulutusmuotojen kehittämisestä erikseen. SLL vastustaa jyrkästi suunnitelmia duaalimallin hälventämisestä. Lukio ja ammatillinen koulutus toteuttavat toisistaan erillisiä tehtäviä ja siten on tärkeää, että jatkossakin toisen asteen koulutusmuotoja kehitetään toisistaan erillisinä ja itsenäisinä, molempien koulutusmuotojen tarpeet ja lähtökohdat huomioiden sekä korostaen niiden ominaispiirteitä.

SLL kummeksuu selonteossa olevaa intohimoa yhdistää toisen asteen koulutuksen järjestäjiä ja keinoitekoisesti lisätä yhteistyötä toisen asteen koulutusmuotojen välillä. Selonteon johdanto-osiona toimivassa tarkoitusta, lähtökohtia ja laatimisprosessia kuvaavassa luvussakin todetaan, että lukiokoulutus järjestetään yleensä yhteisissä tiloissa perusopetuksen kanssa. SLL haluaa muistuttaa,

että yhteistyötä tehdään myös esimerkiksi opetus-, ohjaus- ja muun henkilökunnan osalta ja näin taataan riittävät henkilöstöresurssit niin perusopetuksen kuin lukion puolella. Tällä yhteistyöllä pystytään myös takaamaan lukiokoulutuksen säilyminen pienillä paikkakunnilla ja siten toisen asteen alueellista saavutettavuutta, kun puolestaan ammatillisen koulutuksen kanssa tehtävä yhteistyö pahimmillaan kokoaa koulutusta yhä isompiin yksiköihin maakuntien keskuspaikkakunnille tai muille isoille paikkakunnille.

SLL toivoo, että koulutuspoliittisessa selonteossa huomioitaisiin läpileikkaavammin koronapandemian aiheuttamat haasteet muun muassa koulutukselle, oppimiselle, ohjaamiselle ja opiskelijoiden tilanteelle. Tästä syystä SLL esittää, että varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen kohdalla sivulla 20 oleva kirjaus otetaan osaksi myös muiden koulutusasteiden osioita. Esimerkiksi [alkuvuodesta 2021 toteutetun, OKM:n tilaaman selvityksen](#) mukaan jopa 68 prosenttia vastanneista lukio-opiskelijoista kertoi opetuksen laadun heikentyneen ja 46 prosenttia vastaajista koki saaneensa heikompia arvosanoja koronan aiheuttaman etäopetuksen aikana.

SLL haluaa myös nostaa esiin, että on tärkeää seurata niin tehtyjen kuin tulevien uudistusten toimeenpanoa pitkäjänteisesti ja tehdä päätöksiä tutkitun tiedon pohjalta. Uudistusten yhteydessä on tärkeää selvittää ja ottaa huomioon vaikutukset nuorten hyvinvoinnille. On tärkeää, että koulutuspoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelmaa laadittaessa sen yhteyteen lisätään mukaan lapsi- ja nuorisovaikutusten arviointi, jossa arvioidaan selontekoa toimeenpaneuvien toimien vaikutuksia lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen. Lisäksi toimeenpanosuunnitelmaa laadittaessa ja lapsi- ja nuorisovaikutusten arvioinnissa on olennaista lasten ja nuorten kuuleminen ja osallistaminen prosessiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. SLL toivoo myös, että sidosryhmät pidetään vahvasti mukana toimeenpanosuunnitelman valmistelutyössä ja heidän sitouttamiseensa panostetaan sen toteuttamisessa.

Tavoitetila – Koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Selontelon tavoitetila 2040-luvulle on kaunis ja arvostettava, missä tavoitellut teemat ovat tärkeitä. SLL haluaa kuitenkin muistuttaa, että suomalaisen koulutuspolitiikan ydin ja ylpeydenaihe on läpi vuosien ollut maksuttomuus. Lukukausi- ja muiden maksujen käyttöön ottamista väläytellään silti

vuosittain. Ilman koulutuksen maksuttomuutta eivät nyt tavoitteena olevat asiat tule toteutumaan koulutuksellista tasa-arvoa edistävästi. SLL esittää, että selonteossa olevaan visioon kirjataan koulutuksen maksuttomuuden periaate aina varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle saakka. Maksuttoman koulutuksen avulla jokaisella on mahdollisuus sivistää ja kouluttaa itseään taloudellisista lähtökohdista riippumatta.

SLL tervehtii ilolla visiossa olevaa ajatusta digitalisaation ja tietovarantojen hyödyntämisestä tulevaisuuden koulutuksessa. SLL toivoo, etteivät digi- ja etäopetus kuitenkaan syrjäytä tulevaisuudessa lähiopetusta opetuksen ensisijaisena muotona, vaan toimivat täydentävässä roolissa. Digitaalinen ja etänä tapahtuva opetus tukevat ja tuovat koulutusta saavutettavammaksi ympäri Suomen.

Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Varhaiskasvatuksen ja peruskoulun tehtävänä on kasvattaa ja valmistaa nuoria toisen asteen opetukseen. On hälyttävää, että kansainvälisissä ja kansallisissa oppimistutkimuksissa näkyy erityisesti laskua niin luku- kuin laskutaidossakin, jotka muodostavat pohjan osaamisen kartuttamiselle. Tämä tarkoittaa, ettei peruskoulu pysty entiseen tapaansa tasaamaan oppilaiden osaamiseroja, mikä heikentää muun muassa koulutuksellista tasa-arvoa ja näkyy pahimmillaan koulujen eriarvoistumisessa oppilasvalikoitumisen kautta.

SLL on pettynyt siihen, ettei selonteossa tarkastella oppilaan ja opiskelijan koulutuspolkua kokonaisuutena, vaan tarkastelu tehdään lähinnä koulutusastekohtaisesti. Tästä johtuen selonteossa kiinnitetään huomiota eri koulutusasteisiin yksilöinä unohtaen niiden välisiin siirtymiin liittyvät haasteet ja mahdolliset pullonkaulat. SLL pitää tärkeänä myös huomioida nivelvaiheisiin liittyvä tiedon siirtyminen. On tärkeää, että perusopetuksessa tehostettua tukea, erityistä tukea ja vaativaa erityistä tukea saaneiden oppilaiden oikeus tukeen toisella asteella ja nivelvaiheen koulutuksessa huomioidaan eduskunnan oppivelvollisuuden laajentumisen yhteydessä hyväksytyn lausuman mukaisesti. Tähän suurena tekijänä on tiedon siirtyminen ja byrokratian purkaminen tehostettuun tukeen, erityiseen tukeen ja vaativaan erityiseen tukeen liittyen.

Perusopetuksen osalta selonteossa tulee kiinnittää enemmän huomiota lasten ja nuorten saamaan tukeen ja ohjaukseen. Samalla uudistuksissa täytyy huomioida koulutuksen laadusta huolehtiminen säästötavoitteista huolimatta. On myös outoa, ettei selonteossa huomioida lainkaan perusopetuksen ja toisen asteen välisen nivelvaiheen haasteita. Näihin täytyy kiinnittää huomiota, vaikka oppivelvollisuuden laajentaminen tulee voimaan ja sen myötä kunnille ja koulutuksen järjestäjille avautuu uusia mahdollisuuksia esimerkiksi osoittaa nuorelle opiskelupaikka. Näin ollen onkin tärkeää panostaa entistä enemmän yläkoulun oppilaanohjaukseen, jotta lukioon hakeutuu motivoituneita opiskelijoita.

SLL pitää tärkeänä, että selonteon toimenpiteissä nostetaan yhdeksi kohdaksi maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimisedellytysten ja koulutussiirtymien turvaaminen. On tärkeää, ettei maahanmuuttajataustaisia oppilaita kategorisesti ohjata peruskoulusta ammatilliseen opetukseen, vaan heille tarjotaan todellinen mahdollisuus myös lukiokoulutukseen. Esimerkiksi [yhdenvertaisuusvaltuutetun selvityksen](#) mukaan etenkin naispuolisilla afrikkalaistaustaisilla nuorilla oli kokemuksia siitä, että heitä ohjattiin stereotyyppien perusteella hoitoalalle. Rodullistavan ohjauksen sijaan jokaista nuorta tulee tukea yksilöllisesti kohti heitä kiinnostavia alavalintoja.

SLL pitää tervetulleena kirjausta oppilas- ja opiskelijahuollon palvelujen toteutumisen ja mitoituksen riittävyyden seuraamisesta. Sote-uudistuksessa esitetyt muutokset opiskeluhoollon järjestämisvastuisiin ovat merkittäviä muutoksia ja vaativat lähivuosina läheistä tarkastelua. SLL esittää, että vastaava kirjaus mitoituksen riittävyyden seurannasta sisällytetään myös toisen asteen opiskelijahuoltoa käsittelevään kohtaan sivulla 27.

Mahdollisuutta hakeutua lukiokoulutukseen voidaan tukea tulevaisuudessa tutkintokoulutukseen valmentavan TUVA-koulutuksen avulla. Valmentavan koulutuksen tehtävä on vahvistaa opiskelijan kielellisiä ja kulttuurillisia valmiuksia siirtyä toiselle asteelle. Valmentavaa koulutusta tulee olla saatavilla yhdenvertaisesti ja tasalaatuisesti joka puolella Suomea.

Toinen aste

Lukiokoulutus

SLL on erittäin huolissaan selonteossa useammassa kohdassa olevista ehdotuksista rakenteellisesta kehittämisestä toisen asteen koulutuksessa. SLL on kuitenkin iloinen kirjauksesta, että kehittämistä tehdään lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen omista piirteistä ja tavoitteista lähtien. Jo nyt opiskelija voi halutessaan yhdistää lukion yleissivistävää koulutusta ja ammatillista koulutusta kaksois- ja kolmoistutkintojen avulla. Jos haluamme lisätä kaksois- ja kolmoistutkintojen suorittaneiden määrää, ei tämä tapahdu koulutusrakenteita muuttamalla, vaan esimerkiksi lisäämällä nuorten tietoisuutta niistä.

Samalla on tärkeää ymmärtää, että jo nyt eri koulutusmuodot tekevät yhteistyötä keskenään. Samanaikaisesti yhteistyötä tehdään saman koulutusmuodon sekä eri koulutusasteiden toimijoiden kesken. Tulevaisuudessa yhteistyö tulee olemaan merkittävässä roolissa, kun etenkin lukiokoulutuksen saavutettavuudesta huolehtiminen tulee edellyttämään järjestäjien yhteistyötä. Sekä koulutusmuotojen ja -asteiden välistä että sisäistä yhteistyötä voidaan kehittää jatkossa raivaamalla pois sitä mahdollisesti estäviä tai hidastavia tekijöitä.

Jos koulutuksen järjestäjien hartioita halutaan leventää mahdollisilla yhdistämisillä ja lukioverkoston rakenteellisella kehittämisellä, tulee näissä muutoksissa kuulla alueen lukiolaisia ja yläkoululaisia. SLL painottaa, ettei lukioita tule lakkauttaa etenkin sieltä, missä ne turvaavat koulutuksen saavutettavuutta.

SLL on kuitenkin huolissaan kirjauksesta kehittää lukiokoulutuksen rakenteita ja sisältöjä huomioiden ihmisten ja yhteiskunnan sivistystarpeet, sekä kirjauksesta toisen asteen koulutuksen kokonaisvaltaisesta uudistamisohjelmasta. SLL huomauttaa, että kirjauksista puuttuu täysin konkretia, eikä uudistusta kannata tehdä vain uudistamisen ilosta. Vaikka toisessa kirjauksessa todetaan, että työssä hyödynnetään aikaisempia arviointituloksia, on tärkeää, että suurten

uudistusten läpikäyneen lukiokoulutuksen viimeaikaisten muutosten vaikutuksia arvioidaan ja uudistamispäätökset perustetaan tälle arvioinnille.

Lukiokoulutuksen rahoitus ja laatu

SLL tukee selonteon ajatusta siitä, että tulevaisuuden väestönkehitys tulee vaikeuttamaan koulutuksen järjestämistä tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Haasteena on erityisesti rahoituksen riittävyys ja kuntien eriytyvien olosuhteiden huomioiminen kehityksessä. Jotta voidaan taata koulutuksen maksuttomuus, laatu, tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja saavutettavuus, edellyttävät nämä merkittäviä panostuksia koulutukseen tulevina vuosina.

SLL ehdottaa, että selonteossa tehdään pitkän tähtäimen suunnitelma lukiokoulutuksen rahoituksen tulevaisuudesta ja lukiorahoitusta kurittavan, yli 100 miljoonan euron rahoitusvajeen paikkaamisesta. On myös tärkeää tunnustaa selonteossa toisen asteen koulutuksen järjestämisen todellisten kustannusten ja nykyisen rahoituksen välinen epäsuhta. Tämä on keskeistä varsinkin nyt, kun oppivelvollisuuden laajentaminen lisää toisen asteen koulutuksen määrärahatarpeita. Onkin tärkeää, että eduskunta pitää kiinni oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä hyväksymästään lausumasta, jossa hallitus edellytetään seuraamaan oppivelvollisuusuudistukseen varatun rahoituksen riittävyyttä ja ryhtyy toimiin, mikäli se havaitaan riittämättömäksi.

Heikko rahoitustilanne on aiheuttanut haasteita toisen asteen koulutuksen saavutettavuudelle. Viimeisten 20 vuoden aikana lukioverkko on harventunut ja lukioden määrä vähentynyt dramaattisesti yli sadalla lukiolla. SLL esittää lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista siten, että se edistää samalla lukiokoulutuksen saavutettavuutta. Tästä syystä SLL on ilahtunut kirjauksesta liittyen rahoitukseen, väestöpohjan kehitykseen ja koulutuksen saavutettavuuden turvaamiseen. Uudistus on syytä toteuttaa lisäämällä perusrahoitukseen pohjautuvaan rahoitusjärjestelmään niin sanottu saavutettavuuskorotus, joka korvaisi pienten lukioden lisän. Maksamalla korotettua valtionosuutta harvaan asuttujen alueiden lukioille turvataan alueellista yhdenvertaisuutta. SLL haluaa muistuttaa, että oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä eduskunta hyväksyi sivistysvaliokunnan mietintöön perusteella lausuman, jossa hallitusta edellytettiin seuraamaan oppivelvollisuusuudistuksen vaikutuksia oppilaitosverkostoon ja

opiskelupaikkojen saatavuuteen alueellisen tasa-arvon näkökulmasta sekä suurilla kaupunkiseuduilla että harvaan asutuilla seuduilla.

Samalla SLL ehdottaa, että tulevaisuudessa lukioden laatua, saavutettavuutta ja opiskelijoiden perusoikeuksien toteutumista seurataan syksyn 2020 budjettiriihessä päätetyn lukion laatuohjelman avulla. Ohjelman toteuttamisen yhteydessä lukioihin voidaan kehittää valtakunnallinen opiskelijapalautejärjestelmä, joka toimisi lukiokoulutuksen laadunvarmistuksen merkittävänä osana tuoden vertailukelpoista tietoa koulutuksen laadusta ja opiskelijoiden hyvinvoinnista. Palautejärjestelmä lisäisi opiskelijoiden osallisuutta ja motivaatiota sekä sitä kautta viihtyvyyttä opiskeluympäristössä. Järjestelmän luominen on tärkeä askel koulutusasteiden välisen tasa-arvon luomiseksi: vastaavat valtakunnalliset palautejärjestelmät ovat käytössä jo ammatillisessa koulutuksessa ja korkea-asteella. Opiskelijapalaute voidaan myös sisällyttää osaksi rahoitusjärjestelmämuudistusta. Tämä tukee oppivelvollisuusmuutoksen yhteydessä sivistysvaliokunnan mietinnön lausumien pohjalta eduskunnan edellyttämiä lukiokoulutukselle laadittavia laatukriteereitä sekä lukiokoulutuksen laadukkuuden yhdenvertaisuutta.

Lukiokoulutuksen sisältöjen kehittäminen

SLL kannattaa selonteossa olevaa ajatusta lukio-opintojen aikaisen opiskelija-arvioinnin uudistamisesta, mikäli tällä pyritään arviointijärjestelmien ja -menetelmien yhdenmukaistamiseen ja sitä kautta opiskelijoiden yhdenvertaisempaan kohteluun. Lisäksi SLL pitää hyvänä, että arviointitietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi oppimisen vaikeuksien havaitsemiseksi ja niihin puuttumiseksi.

Lukiokoulutuksen kivijalka on ylioppilaskirjoitukset. Viime vuosien aikana ylioppilaskirjoituksia on uudistettu jo paljon ja lisää muutoksia on seuraavien vuosien aikana tulossa. SLL on harmissaan siitä, ettei ylioppilaskirjoituksia tai niiden uudistuksia mainita selonteossa lainkaan. SLL toivoo, että tehtyjen uudistusten vaikutuksia opiskelijoiden hyvinvointiin ja tutkinnon läpäisyyn seurataan. Rakenteiden jatkuva muokkaaminen vaikeuttaa lukiolaisten mahdollisuutta ennakoida tulevaa sekä koulutus- ja uravalintojen tekemistä aiheuttaen samalla ylimääräistä kuormitusta lukiolaisille.

Lisäksi SLL ehdottaa, että niiden kokelaiden, joiden äidinkieli on romanikieli, viittomakieli tai pohjois-, inarin- tai koltansaamen kieli, tulee voida suorittaa ylioppilastutkinnon pakollinen äidinkielen ylioppilaskoe omalla äidinkielellään, vaikka tutkinnon suorituskieki olisi suomi, ruotsi tai englanti. Kokeen tulee mitata tekstin ja tiedon tulkitsemis- ja käsittelytaitoja sekä oman tekstin tuottamisen taitoja. Opiskelijalla tulee olla lisäksi mahdollisuus sisällyttää ylioppilastutkintoonsa sekä suomen, ruotsin että englannin äidinkielen koe taikka suomi tai ruotsi toisena kielenä -koe. Erikielisten äidinkielen ylioppilaskokeiden tulee vastata rakenteeltaan toisiaan.

Selonteossa on ymmärretty hienosti digitaalisen kehityksen ja teknologian luomat mahdollisuudet opetuksen kehittämisessä muun muassa opetusvälineiden osalta. SLL korostaa, että teknologian ja digitaalisten sisältöjen luonteva ja joustava hyödyntäminen osana opetusta ovat osa laadukasta lukiokoulutusta. Digitalisaation ja teknologian luomilla mahdollisuuksilla voidaan myös ratkaista lukiokoulutuksen saavutettavuuteen liittyviä haasteita lisäämällä etäopetusteknologian avulla opintojaksotarjontaa esimerkiksi pienemmissä lukioissa. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että ensisijainen opetusmuoto tulee olla tarpeeksi pienissä opiskelijaryhmissä toteutettu lähiopetus.

Tieto- ja viestintätekniikan lisääminen opetuksessa edellyttää, että jokaisella lukiolla on riittävät ja ajanmukaiset välineet ja yhteydet. Opetushenkilökunnan tulee kouluttautua säännöllisesti tietotekniikan kehittyessä, ottaa aktiivisesti käyttöön uusia keinoja hyödynnettäväksi opetuksessa ja saada tähän koulutuksen järjestäjältä tukea. Nykyaikaisten laitteiden lisäksi olennaista on myös huolehtia sähköisten oppimisympäristöjen ja sovellusten kehittämisestä ja käyttöönottamisesta lukiokoulutuksessa.

Selonteossa on nostettu toimenpiteeksi toisen asteen koulutuksen kansainvälisyyden vahvistaminen lisäämällä opiskelijoiden ja opetus- ja ohjaushenkilöstön yhdenvertaisia mahdollisuuksia fyysiseen tai virtuaaliseen liikkuvuuteen. SLL kannattaa ajatusta ja toivoo, että lukiolaisille mahdollistetaan tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet yksilöliikkuvuuteen vaikuttamalla Erasmus+-ohjelman rakenteisiin.

SLL kummeksuu, ettei selontekoon ole nostettu ollenkaan esimerkiksi soveltavia erikoiskursseja ja opintojaksoja tai erityisen koulutustehtävän lukioden ja erikoislinjojen tulevaisuutta. Eduskunta on oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä hyväksymässään lausumassa edellyttänyt, että hallitus turvaa oppivelvollisuusudistuksessa jatkossakin edellä mainittujen erikoiskurssien, -opintojaksojen ja -linjojen sekä erityistehtävälukioden toimintaedellytykset. Nyt tähän ei ole kuitenkaan kiinnitetty mitään huomiota.

Lisäksi SLL ehdottaa, että eduskunta lisää koulutuspoliittiseen selontekoon maininnan tukiopetuksesta ja sen lisäämisestä lukiolakiin. Oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta turvataan tukiopetus myös oppivelvollisille, jotka opiskelevat valmentavassa koulutuksessa sekä ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa. Jotta tukiopetukseen voidaan varata riittävät resurssit, tulee sen pohjautua lainsäädäntöön. Tästä syystä edellä mainittu laintasoinen velvoite on SLL:n mielestä tehokkain keino toteuttaa lausuman tavoite.

Lukiokoulutuksen ja työelämän välinen yhteistyö

Selonteossa yhdeksi tavoitteeksi on nostettu lukiokoulutuksen ja työelämän välisen yhteistyön vahvistaminen. Tavoite on tärkeä ja on hienoa, että se on sisällytetty selontekoon. Selonteossa ei kuitenkaan juuri mainita konkreettisia toimenpiteitä, joilla tavoitetta voidaan edistää.

Ratkaisuna tähän SLL esittää, että jokaiselle lukiolaiselle tarjotaan tulevaisuudessa valinnainen TET-jakso, jonka voi viettää työelämään tai korkeakouluun tutustuen. Tällä hetkellä valinnaisen TET-jakson suorittaminen on mahdollista vain pienessä osassa lukioita. Lisäksi talous-, työelämä- ja työnhakutaitojen opetus tulee ottaa kiinteäksi osaksi perusopetusta ja toisen asteen koulutusta. Lukioden yrittäjyyskurssien tarjontaa tulee myös laajentaa, ja opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua opintojensa yhteydessä yrityksiin ja yrittäjyyteen esimerkiksi yritysvierailujen muodossa.

Lukiolaisten hyvinvointi

Jaksamisen haasteet ovat yleinen teema lukiolaisten hyvinvoinnista puhuttaessa. [Lukiolaisbarometrissä 2019](#) lukiolaisista 40 prosenttia koki omat opintonsa henkisesti raskaiksi. Jaksaminen oli myös yli kolmasosalla syynä opintojen hidastumiseen. [Kouluterveyskyselystä 2019](#) selviää, että lähes 40 prosenttia lukion ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoista oli ollut huolissaan mielialastaan viimeisen vuoden aikana. Tulokset olivat huolestuttavia jo ennen koronakriisiä, ja [keväällä 2020 SLL:n toteuttaman kyselyn](#) mukaan jopa 60 prosenttia lukiolaisista koki etäopinnot henkisesti raskaiksi. [Talvella 2021 tehdyssä, OKM:n tilaamassa selvityksessä](#) vastaava luku oli 72 prosenttia. Jaksamishaasteiden ohella eri tutkimukset osoittavat, että noin 20–25 prosenttia nuorista kärsii jostakin mielenterveyden häiriöstä.

On hienoa, että lausuntokierroksen jälkeen selontekoon on lisätty jonkin verran hyvinvoinnin edistämisen teemoja. SLL vaati edellisellä lausuntokierroksella, että nuorten mielenterveyden edistäminen ja hyvinvointi nostetaan läpileikkaavaksi teemaksi ja strategiseksi tavoitteeksi selonteossa, sillä nämä teemat ja niihin liittyvät konkreettiset toimet loistivat poissaolollaan luonnoksessa, vaikka hyvinvointi mainitaankin lukuisia kertoja. Näiden mainintojen vuoksi hyvinvoinnin voisi ajatella olevan läpileikkaava teema. Toimien puute on kuitenkin yhä olemassa eikä selonteossa edelleenkään mainita mielenterveyttä, vaikka se liittyy keskeisesti nuorten kokemiin haasteisiin koulutuspolulla. Pelkkä hyvinvoinnista puhuminen ei riitä mielenterveyden ongelmien ollessa koronakriisin myötä hälyttävällä tasolla.

Eduskunta on edellyttänyt oppivelvollisuus uudistuksen yhteydessä, että oppimisvaikeuksista, neuropsykologisista ongelmista tai mielenterveyden haasteista kärsivälle opiskelijalle tulee järjestää riittävä ja tarvittava tuki koko koulutuspolulla, ja tuen saatavuutta tulee seurata. SLL on samaa mieltä ja esittää tämän lisäämistä selontekoon mielen hyvinvoinnin huomioimiseksi.

Lukioiden hyvinvointityön perustana toimii opiskelijahuolto, johon kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut. SLL:n tavoitteena on niin yhteisöllisten kuin yksilökohtaisten opiskeluhuoltopalveluiden toimivuus ja

erityisesti psykologipalveluiden riittävyyden on turvaaminen. [Kouluterveyskyselyn 2019](#) mukaan lähes joka toinen lukiolainen ei ollut saanut tukea ja apua koulun aikuisilta erityisesti mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisi tarvinnut. Tämän vuoksi SLL peräänkuuluttaa, että perusopetuksen tapaan toisen asteen opiskeluhoitopalveluiden mitoituksen riittävyyttä seurataan ja tämä kirjataan selontekoon myös toisen asteen alle epäselvyyksien välttämiseksi. Yhteisöllisen opiskeluhoiton vahvistaminen toisella asteella on erittäin tervetullut lisäys selontekoon, sillä yhteisöllisellä työllä voidaan ehkäistä muun muassa työrauhaongelmia, kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää. Eduskunta on lisäksi edellyttänyt hallitukselta, että sekä yksilöllisen että yhteisöllisen opiskeluhoiton riittävä määrä ja alueellinen saatavuus turvataan ja niitä seurataan.

Lukion laatuohjelman valmistelun yhteydessä on suunnitteilla lisätä koulukiusaamiseen puuttumisvelvoite lukiolakiin ja lakiin ammatillisesta koulutuksesta. Tätä uudistusta on syytä seurata ja arvioida sen toteutumista oppilaitosten arjessa.

Opiskeluhoiton toiminnan lisäksi yhteisöllisyyden ja opiskelijoiden osallisuuden osalta tärkeässä roolissa ovat lukioden opiskelijakunnat. Lukiolain mukaan koulutuksen järjestäjän on turvattava opiskelijakunnalle riittävät toimintaedellytykset. Nuoruudessa saadut kuulluksi tulemisen kokemukset ja opit demokraattisesta päätöksenteosta yhteisössä kehittävät nuorten päätöksenteko- ja keskustelutaitoja sekä lisäävät ymmärrystä yhteiskunnasta. SLL ehdottaa, että selonteossa linjataan opiskelijakuntien tekemän yhteisö- ja vaikuttamistyön kehittämisestä ja vahvistamisesta pidemmällä aikavälillä. SLL kiittää osallisuuden teemojen lisäämisestä eri puolille selontekoa.

Uutena nostona SLL esittää tutortoiminnan lisäämistä lukiolakiin. Tutorin tärkein tehtävä on opastaa ja tukea uutta aloittavaa opiskelijaa. Koulukiusaamisen ja -väkivallan ennaltaehkäisy ja uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen yhteisöllisen ilmapiirin luomiseksi ovat osa tutortoimintaa.

Selonteossa mainitaan useassa kohdassa fyysinen hyvinvointi, mutta kuitenkin liikunnallisuuden edistämiseen liittyviä teemoja ei toisen asteen luvussa juurikaan esiinny. Fyysisen aktiivisuuden vähenemisen myötä tulevaisuudessa on yhä tärkeämpää mahdollistaa liikkuminen opiskelupäivien aikana ja niiden yhteydessä. Oppimisyhteisöjen liikunnallinen toimintakulttuuri ja liikuntaan

kannustava ympäristö tukevat oppimista ja opiskelukykyä. Hallitusohjelman Liikkuva opiskelu -ohjelman tavoitteena on lisätä opiskelijoiden fyysistä aktiivisuutta ja opiskelukykyä kehittämällä oppilaitosten toimintakulttuuria. SLL esittääkin, että selontekoon lisätään Liikkuva opiskelu -ohjelma ja sen tavoitteet fyysisen hyvinvoinnin edistämisessä.

Korkeakoulut

Korkeakoulutuksen visio 2030:ssä on asetettu tavoitteeksi, että vähintään puolet nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Kuten selonteossa todetaan, tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittäviä ja pitkävaikutteisia päätöksiä koulutuksen laajentamisesta. Samalla on tärkeää puuttua ei-toivottuihin välivuosiin toisen asteen ja korkeakoulutuksen välillä. Esimerkiksi vuonna 2019 uusista ylioppilaista 70 prosenttia jäi [Tilastokeskuksen mukaan](#) ilman jatkokoulutuspaikkaa. Tilanne on merkittävästi heikentynyt viimeisten vuosien aikana, sillä vielä vuonna 2007 lähes puolet, 48 prosenttia, uusista ylioppilaista jatkoi opintojaan samana vuotena. Tästä syystä SLL kannattaa aloituspaikkojen lisäämistä korkeakouluihin.

Korkeakoulujen opiskelijavalintoja tulee kehittää siten, että ylioppilaskirjoitusten tuloksia käytetään tehokkaasti hyödyksi korkea-asteen opiskelijavalinnassa. Samalla on tärkeää ymmärtää opiskelijavalintojen ajankohdassa oleva haaste: ylioppilaskirjoitusten tulokset tulevat toukokuussa vain muutama päivä ennen ensimmäisiä pääsykokeita. Tämä aiheuttaa haasteita ennakoida pääsykokeen edellyttämää valmistautumisen tarvetta ja näin ollen aiheuttaa tarpeetonta kuormitusta lukiolaisille. Lisäksi todistusvalinnassa käytettävät pisteytysmallit ovat herättäneet paljon keskustelua ja kritiikkiä. Jatkossa huomiota tulee kiinnittää oppiaineiden pisteyttämisen reiluuteen huomioiden alojen eroavaisuudet sekä opiskelijälähtöiseen viestimiseen pisteytyksistä.

Samalla on tärkeää turvata mahdollisuus päästä tutkinto-opiskelijaksi pääsykokeen kautta, jotta myös huonommin ylioppilaskirjoituksissa menestyneillä on mahdollisuus hakeutua haluamilleen aloille. Vaihtoehtoisia väyliä korkeakouluihin, kuten avoimen korkeakoulun opintoja ja MOOC-kurssien suorittamista, tulee kehittää ja ottaa laajempaan käyttöön. Lähtökohtaisesti näiden vaihtoehtoisten sisäänottoväylien tulee olla maksuttomia hakijalle. Vaihtoehtoisen väylän kautta

sisäännotettavien määrän tulee olla sellainen, että pääosa opiskelijoista valitaan todistusvalinnan ja pääsykokeiden perusteella.

Lisäksi on tärkeää tukea niitä nuoria, jotka jäävät ilman jatko-opiskelupaikkaa valmistumisvuotenaan. Ratkaisuna tähän SLL esittää, että ilman jatko-opiskelupaikkaa jääneille ylioppilaille tarjotaan koulutusseteli avoimen korkeakoulun opintoihin yhtenä työllisyyttä edistävänä keinona. Koulutusseteli mahdollistaisi nuorille erinomaisen keinon hankkia osaamista korkeakouluopinnoista jo ennen tutkinto-oikeuden saamista.

Samanaikaisesti koulutuspoliittisen selonteon kanssa valmistellaan korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmaa. Tässä yhteydessä on tärkeää ymmärtää lukioiden ja korkeakoulujen välisen yhteistyön merkitys korkeakouluun hakeutumisen kynnyksen madaltajana. SLL korostaa erityisesti siitä huolehtimista, että myös haja-asutusalueiden lukioissa korkeakouluyhteistyö toteutuisi laajasti ja kaikilla lukiolaisilla olisi mahdollisuus esimerkiksi kurkistuskursseihin haluamilleen aloille.

Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

SLL on ilahtunut siitä, että koulutuspoliittisessa selonteossa tunnustetaan myös lukiokoulutuksen merkitys aikuisväestön osaamisen kehittämiseen aikaisemmin lausunnoilla olleeseen luonnokseen verrattuna. Aikuislukiot ovat erinomainen väylä osaamisen kehittämiseen mahdollistaen opiskelijalle keinon vahvistaa korkeakouluopiskelun edellyttämiä valmiuksia.

Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Selonteossa keskitytään enimmäkseen opetushenkilöstön saatavuuteen ja osaamiseen. Ohjaus- ja muuhun henkilöstöön liittyvät kirjaukset jäävät valitettavan heikolle tasolle, vaikka nämä ryhmät nimeltä mainitaankin.

SLL kannattaa lämpimästi opettajankoulutuksen ja muun henkilöstön koulutuksien kehittämistä sekä niiden laadusta huolehtimista. Koulutusten tulee rakentua tutkimukseen perustuvaan ja ajantasaiseen tietopohjaan. SLL haluaa tuoda esiin, että vaikka sukupuolitietoisuus ja -sensitiivisyys

ovat jo vuosia olleet osana opetussuunnitelmia, eivät ne kuitenkaan tule osaksi oppilaitosten arkea ilman asennemuutosta ja tietoisuuden lisäämistä, mikä vaatii henkilökunnan kouluttamista. SLL katsoo, että opettajankoulutukseen ja täydennyskoulutuksiin tulee sisällyttää opetusta liittyen seksuaalisuuden, sukupuolen ja kehojen moninaisuuteen. Opettajien ja muun henkilöstön tulee saada koulutusta syrjinnän tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen. SLL kiittää yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja ihmisoikeuksiin liittyvien teemojen lisäämisestä henkilöstön koulutuksia käsittelevään kappaleeseen.

SLL pitää huolestuttavana sitä, miten pienessä roolissa ohjaushenkilöstö on selonteossa kokonaisuudessaan. Selontekoon tulee lisätä vuonna 2020 aloitettu opinto-ohjauksen kehittämisohjelma, jonka työ koskee perusopetusta, ammatillista koulutusta sekä lukiokoulutusta. Opinto-ohjauksen rooli on kasvanut viime vuosina erityisesti korkeakoulujen opiskelijavalintauudistusten vuoksi, kun opiskelijat alkavat yhä aiemmin suunnitella hakukohteitaan.

SLL:n mielestä opinto-ohjausta tulee saada läpi lukion ja sen tulee olla yksilöllisempää. [Lukiolaisbarometrin 2019](#) mukaan vain noin puolet lukiolaisista koki saaneensa opinto-ohjaajalta riittävästi ohjausta jatko-opintoihin. Opinto-ohjaukseen tulee säätää sitovaksi henkilöstömitoitukseksi 200 opiskelijaa yhtä täysipäiväistä opinto-ohjaajaa kohden. Tämä tarkoittaa [Suomen opinto-ohjaajien laskelmien](#) mukaan 190 uutta opoa lukiokoulutukseen, mikä vaatii myös koulutusmäärien tarkastelua. Eduskunta on edellyttänyt oppivelvollisuusudistuksen yhteydessä, että hallitus turvaa opinto-ohjauksen riittävät resurssit ja seuraa palvelujen saatavuutta.

SLL toivoo, että opinto-ohjaajien koulutuksessa kiinnitetään erityistä huomiota yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Oppiaineiden ja koulutusvalintojen eriytymistä perustuen stereotypioihin tai yksilön ulkoisiin ominaisuuksiin tulee purkaa aktiivisesti, ja tässä opinto-ohjaajilla on merkittävä rooli. Lisäksi opinto-ohjaajien osaamista kansainvälisistä mahdollisuuksista tulee lisätä, jotta he pystyvät ohjaamaan mahdollisimman tehokkaasti myös ulkomaille opiskelemaan suuntaavia opiskelijoita.

SLL:n mielestä on kiitettävää, että opiskeluhuollon mitoitukset mainitaan selonteossa. Hallitusohjelmassa on luvattu säätää sitovat henkilöstömitoitukset opiskeluhuollon palveluihin, kun

taas opinto-ohjaajien mitoituksen säätämistä on tarkoitus selvittää. SLL kannattaa lämpimästi molempien mitoitusten tekemistä.

Selonteossa on tarpeen todeta, että myös sote-uudistuksen vaikutuksia opiskeluhooltoon on arvioitava ja seurattava mitoitusten toteutumisen lisäksi. SLL vastustaa opiskeluhoillon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisvastuun siirtoa hyvinvointialueille. Mikäli muutos silti tapahtuu, on pidettävä tiukasti huolta periaatteesta, että psykologien ja kuraattorien pääasiallinen työ tapahtuu oppilaitosten tiloissa, jotta matalan kynnyksen tuki ja ennaltaehkäisevä, yhteisöllinen opiskeluhoolto eivät kärsi.

Lukiolaiset saavat oikeuden erityisopetukseen 1.8.2021. Lukiolain säädösten tultua täysimääräisesti voimaan on arvioitava erityisopetuksen toteutumista käytännössä; myös erityisopettajien koulutusmäärissä tulee huomioida tarve uusille ammattilaisille.

SLL kiittää selontekoon lisättyjä kirjauksia oppilaitosten henkilöstötarpeen arvioimisesta sekä eri ammattiryhmien koulutusmäärien tarkastelusta.

SLL peräänkuuluttaa myös henkilöstöön liittyvissä kirjauksissa hyvinvointiin liittyviä teemoja. Tulevaisuudessa on tärkeää kouluttaa kasvatus- ja opetusalan ammattilaisia hyödyntämään liikunnallisuutta ja fyysistä aktiivisuutta kasvun, oppimisen sekä opiskelu- ja työkyvyn edistämisessä sekä huomioimaan ennaltaehkäisevä mielenterveyden edistäminen oppilaitoksen jokaisen työntekijän vastuutehtävänä.

Opintotuki

Opintotukijärjestelmään liittyen selonteossa on useita hyviä tavoitteita, kuten indeksikorotukset, korotukset opintorahaan sekä tulorajojen nostaminen. SLL on kuitenkin huolissaan tuen lainapainotteisuuden vahvistamisesta korottamalla lainatakauksen määrää. Opiskelijat kantavat tälläkin hetkellä yhteensä jo noin neljän miljardin lainataakkaa, vaikka koulutusasteesta ja -alasta riippuen heillä on erilaiset mahdollisuudet saada laina tehokkaasti maksetuksi pois.

Järjestelmässä on muitakin haasteita. SLL:n mukaan opintotuki tulee ulottaa kaikille toisen asteen opiskelijoille eli luopua 17 vuoden ikäraja, ja huoltajien tulojen alentava vaikutus opintotukeen on poistettava kokonaan. Asumistukioikeus tulee laajentaa kaikille itsenäisesti asuville toisen asteen opiskelijoille riippumatta opintotukioikeudesta, eikä opintotuen taso saa olla sidottu täysi-ikäisyyteen.

Opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin vuonna 2017 ei ole ollut mutkatonta: Alusta lähtien opiskelijat ovat huomauttaneet yleisen asumistuen ruokakuntakohtaisuuden haasteista opiskelijoille tyypillisessä kämppisasumisessa sekä avoliitoissa, kun työssäkäyvä asukas joutuu useissa tapauksissa elättämään opiskelevaa asuinkumppaniaan. SLL kannattaa ruokakuntakohtaisuuden poistamista opiskelijoilta ensitilassa.

Opintotuki on monimutkainen kokonaisuus, jota on vuosien varrella vuorotellen leikattu ja paikattu. Toisen asteen koulutuksen maksuttomuus tulee hieman helpottamaan tilannetta tulevaisuudessa, mutta tästä huolimatta päätoiminen opiskelu pelkän opintorahan ja asumistuen turvin on tehty käytännössä mahdottomaksi. Muutostöimenpiteiden vaikutuksia ei ole myöskään arvioitu uudistusten välissä; SLL onkin tyytyväinen, että uudistusten arviointi on otettu osaksi selontekoa. [Lukiolaisbarometrin 2019](#) mukaan lukiolaisista 27 prosenttia tekee töitä opintojensa ohella. Työnteko on näillä opiskelijoilla pois opiskelusta ja jaksamisen kannalta tärkeästä vapaa-ajasta.

Pirstaleisen opintotukijärjestelmän paikkailu ei kuitenkaan pidemmällä aikavälillä ole kestävä. SLL vaatii, että opiskelijat otetaan mukaan sosiaaliturvauudistukseen. Sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa on otettava tavoitteeksi nuorten köyhyyden vähentäminen ja kannustinloukkujen purkaminen sekä järjestelmän yksinkertaistaminen. Tuki voi olla vastikkeellista, mutta tuen saamisen ehtojen tulee olla kohtuulliset.

Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Maahanmuuttajia koskevat tavoitteet ja toimenpiteet on sijoitettu selonteossa koulutusmuotojen yhteyteen, joten SLL esitti päähuomionsa maahanmuuttajien koulutukseen ja ohjaukseen Perusopetus-luvun kohdalla.

SLL tuo kuitenkin esiin huolen, etteivät maahanmuuttajataustaisten henkilöiden haasteet lopu vain opintopolkujen sujuvuuteen. On tärkeää mahdollistaa koulutuksen suorittaneille mahdollisuus työllistyä. Jo nyt maahanmuuttajien, vammaisten, romanien ja näkyviin vähemmistöihin kuuluvien työllistyminen on heikompaa. Yksi keino edistää työllistymistä on anonyymien rekrytoinnin käyttöönotto mahdollisimman laajasti.

Vammaisten ihmisten oppiminen

SLL ottaa ilolla vastaan vammaisten ihmisten oppimista koskevan luvun. Lukuun on kirjattu tärkeitä huomioita inkluusiosta ja oppimisympäristöjen mukautumisesta. SLL pitää myös tärkeänä, että opiskeluhuollon palvelujen toteutumista ja mitoituksen riittävyyttä seurataan ja arvioidaan erityisesti vammaisten henkilöiden kohdalla.

SLL ehdottaa, että puhuttaessa vammaisten henkilöiden toisen asteen tutkinnon suorittamisesta otettaisiin huomioon myös heidän tarpeensa erityiseen tukeen ja erityisjärjestelyihin niin opintojen aikana kuin esimerkiksi ylioppilaskirjoituksissa. Ylioppilaskirjoitukset ovat viime vuosien aikana sähköistyneet ja tämä aiheuttaa haastetta esimerkiksi näkövammaisten ja heikkonäköisten kokeilaiden suorituksien toteuttamiseen. On kuitenkin tärkeää, että erilaisilla erityisjärjestelyillä pystytään tukemaan myös näiden henkilöiden mahdollisuutta suorittaa ylioppilastutkinto.

SLL haluaa muistuttaa oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä hyväksytyistä lausumista, joissa edellytetään, että hallitus seuraa ja varmistaa sen, että erityistä tukea tarvitseville ja vammaisille nuorille taataan opintojen kannalta olennaiset tukivälineet ja että erityistä tukea tarvitsevien ja vammaisten nuorten riittävä toisen asteen koulutuspaikkojen alueellinen saatavuus ja määrä turvataan ja niitä seurataan. Lisäksi eduskunta on edellyttänyt, että hallitus antaa

sivistysvaliokunnalle selvityksen toimenpiteineen siitä, miten vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tarvitsemien tukipalveluiden saatavuus toteutetaan eri organisaatioiden välisellä yhteistyöllä niin, että se selkeyttää ja parantaa tukipalveluiden saatavuutta ja oikea-aikaisuutta. Näiden lausumien huomioiminen koulutuspoliittisen selonteon yhteydessä on tärkeää.

Saamenkielinen koulutus

SLL on ilahtunut saamenkielisen koulutuksen merkityksen kasvamisesta koulutuspoliittisessa selonteossa. SLL haluaa nostaa esiin mahdollisuuden saamenkielisille nuorille kirjoittaa ylioppilastutkinnon pakollisen äidinkielen ylioppilaskokeen omalla äidinkielellään, vaikka suorituskielet olisivat suomi, ruotsi tai englanti. Tämä osaltaan myös parantaa saamenkielen elvyttämistä, kasvattaa kielen merkitystä nuorten keskuudessa ja edistää saamelaisien mahdollisuutta oppia, ylläpitää ja kehittää omia kieliään ja kulttuuriaan. SLL kannattaa myös muiden ylioppilastutkintoon kuuluvien kokeiden toteuttamista saameksi.

SLL:n mielestä selontekoon saamenkielisestä koulutuksesta otetut kirjaukset ovat ensimmäinen askel oppivelvollisuuden laajentamisen yhteydessä hyväksytyn saamenkielisen opetuksen saantia ja riittävän saamenkielisen opetushenkilökunnan saatavuutta koskevan lausuman toteuttamisessa.

Helsingissä 20.4.2021

Emilia Uljas
Puheenjohtaja

Heikki Luoto
Pääsihteeri

Lisätietoja:

*koulutuspoliittinen asiantuntija Jenni Tuomainen, 050 551 1574, jenni.tuomainen@lukio.fi
sosiaalipoliittinen asiantuntija Iiris Hynönen, 050 377 7729, iiris.hynonen@lukio.fi*